Thơ Đường Nhưng Không Phải Thơ Đường.

V.N.

Người Việt có nhiều người yêu thích thơ, mê thơ, đặc biệt là thơ Đường. Vì thế năm nào, thời nào cũng có người dịch đi dịch lại các bài thơ của Lý Bạch, Đỗ Phủ, v.v… Ngày nay, nhờ sự phát triển của Internet và văn hoá mạng, có một sự bùng nổ về số lượng các trang mạng, forum, vườn thơ và dĩ nhiên các bản dịch mới các bài thơ Đường. Âu đó cũng là điều vui cho các người yêu thích thơ.

Đến một hôm, nhận được một tin nhắn của một người bạn "*trong vườn thơ ĐƯỜNG THI mà có Tư Mã Quang thì có chết người không* (*)", tôi nghiệm ra một điều: hầu như đa số người mình mê thơ Đường, khi nói khi viết đều không để tâm phân biệt giữa *thơ Đường luật* và *thơ thời Đường*. Các học giả thì có thể quan tâm và phân biệt tác giả nào, bài thơ nào thuộc thời Đường, hay thời Minh, thời Thanh, thậm chí phân biệt chi tiết đến *sơ* Đường, *thịnh* Đường, *trung* Đường, *vãn* Đường. Thế như đối với đại đa số người mê thơ, bài nào làm theo Đường luật, dẫu có thất niêm lạc vận đôi chút đều là … thơ Đường. Kể cả thơ bà huyện Thanh quan cũng được gọi là *thơ Đường*!

Và cái đại đa số đó có cả tôi, dẫu vẫn nằm lòng *Tô Thức là một trong Đường Tống bát đại gia*, dẫu trong thư viện cá nhân có đủ *Đường thi tam bách thủ, Tống thi tam bách thủ*, v.v…

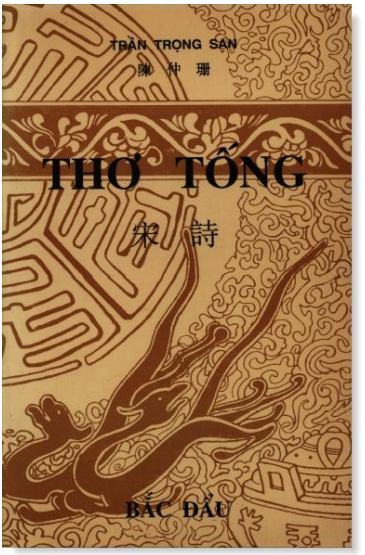

Trước nay, tôi thường thấy các tiệm sách có nhiều sách dịch thơ Đường nhưng chưa từng thấy sách dịch thơ Tống, ngoại trừ hai quyển *Từ Tống* của Yến Lan dịch và *Tống từ* của Nguyễn Xuân Tảo dịch. Hôm nay nhận được từ GS Trần Huy Bích quyển *Thơ Tống* của cố GS Trần Trọng San dịch và phát hành tại Canada, tôi vừa mừng, vừa ngỡ ngàng, xúc động.

Ngỡ ngàng do chưa từng nghĩ trên đời có 1 quyển thơ Tống tiếng Việt. Mừng và xúc động vì từ đây người đọc thơ, yêu thơ, mê thơ sẽ có nhận thức chính xác hơn về thơ Đường luật và phân biệt được thơ các đời Đường, Tống. Trong tâm tình xúc động và hoan hỉ đó, tôi tình cờ lại được nhà thơ Thành-Tôn cho mượn một quyển dịch *Thơ Tống* khác do NXB Văn Học xuất bản năm 1991 ở Việt

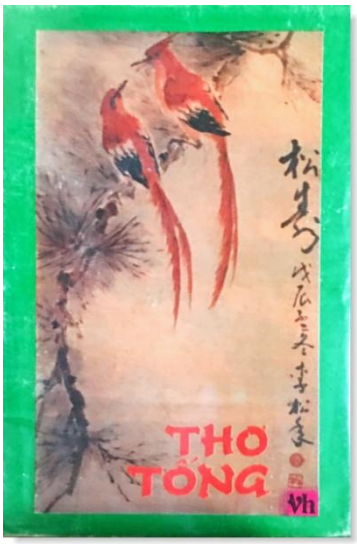

Nam với sự cộng tác của mười hai dịch giả. Ngạn ngữ có câu "*niềm vui cộng lại nhân lên gấp bốn*". Đó chính là tâm trạng của tôi lúc ấy.

Các bản dịch của GS Trần Trọng San luôn cẩn trọng như tính cách mô phạm cố hữu của ông, luôn có phần nguyên văn chữ hán, dịch âm, dịch nghĩa trước mỗi bài thơ. Các bản dịch trong quyển của NXB Văn Học thì chất lượng không đều nhau, có thể nói vàng thau lẫn lộn. Lật thử một bài "Giang Thượng Ngư Giả" của Phạm Trọng Yêm, tôi không khỏi chau mày khi thấy *nhất diệp chu* 一葉舟 được dịch thành *con thuyền như chiếc lá*. Có lẽ dịch giả lẫn lộn cách dùng từ giữa cổ văn và kim văn. Thế nhưng cũng có những bài hay. Tiếc là không có phần nguyên văn chữ hán.

Hy vọng rồi đây sẽ có các tác phẩm dịch thơ Minh, thơ Thanh.

Và mọi người sẽ nói vui: "Ừ, bài ấy là thơ Đường nhưng không phải thơ Đường".

August 2, 2017.